

כנס יערות קהילתיים במרחב מרכז

נעמי אביב רוזן

מנהלת מחלקת קליטת קהל אזור מרכז
NaomiA@kkl.org.il

בשאלות כמו מהו יער קהילתי עבורם, ואיך היו מבקשים להעביר בו את הזמן הפנוי שלהם. התובנות שעלו מהסקר ומהשולחנות העגולים שבאו לאחר מכן, הובילו לבניית חזון ליער, וממנו נבנה התהליך הנדרש להפעלת היער בהיבט הקהילתי-חברתי ומבחינת הצרכים הפיזיים המותאמים לקהילה. ממפגשים אלה צמח הגרעין הראשון של נאמי היער הקהילתי, שהם מתנדבים הפועלים ביער באופן קבוע, ובסופו של דבר נוצרה הכשרה ייחודית לנאמי יער. חלק מרכזי בניהול חיי היער נעשה על ידי נאמי יער, שמקדישים מזמנם לטובת פיתוח חיי הקהילה ביער ושמירה עליו מפני איומים של פסולת, ונדליזם ובנייה.

לא רק המבנה השונה של היערות הקהילתיים אֶתגר את המודל, אלא גם מגפת הקורונה. וכך מצאנו את עצמנו מקיימים שולחנות עגולים דרך הזום, ואפילו קיימנו בצורה זו קורס הנחיה ביער. ביער עצמו נעשו הפעולות מצומצמות ואינטימיות, שדרשו היערכות שונה. מצד שני, עקב מגבלות התנועה בתקופת הקורונה הייתה חשיבות מרובה לריאות ירוקות סמוך לעיר, והן הביאו למקום קהל רב שלא היה מודע לו קודם לכן.

היערות הקהילתיים במרחב מרכז מגוונים מאוד. חלק מהם ותיקים, עוד מהימים הראשונים, כשרק התחילו בקק"ל להטמיע את נושא היער הקהילתי. אחרים עוברים את השינוי ליער קהילתי בפעם הראשונה במסגרת המיזם החדש. ישנן

יער קהילתי הוא יער גובל יישוב, המהווה משאב סביבתי חיוני לאיכות חיי התושבים. ליער קהילתי יש תרומה חברתית, סביבתית וכלכלית לקהילה ולרשות המקומית. נוסף על כך, שיתוף הפעולה בין קק"ל לרשות המקומית ולתושבים מחזק את הקשרים ביניהם ומסייע בשמירה על השטח הפתוח מבחינת ניהול היער ובהיבט הסטטוטורי.

יערות קהילתיים הוקמו בישראל כבר בשנת 2004, אולם בשלוש השנים האחרונות החליטה הנהלת קק"ל לקדם את הנושא כמרכיב מרכזי בפעילות מול הקהילות המקומיות ולהקצות לו משאבים כספיים וכוח אדם. לשם כך, יצא לאנגליה צוות מקצועי, והביא משם מודל מחודש להפעלת היערות ברשת ארצית. המיזם הניסיוני החל בשנת 2018 במרחב מרכז, והוא כולל כיום שמונה יערות קהילתיים: יקנעם, ערעה-ערה, שוהם, ראש העין, עין כרם, הר נוף, מעלה רמות ורמות אלון.

המודל מתאר את אופן הפעולה להנעת הפעילות ביערות הקהילתיים, ובו משולש הכולל את הקהילה, הרשות המקומית וקק"ל. הנעת הפעילות מותנית בחתימה מראש על אמנה בין הרשות לקק"ל, שמגדירה את האחריות של כל צד. למרות המבנה הקבוע והסכמטי של המודל והגדרת תהליכי העבודה, כל קהילה מאופיינת בהתאם לצרכים הייחודיים לה. אחד הנושאים החדשים שנכנסו למודל הוא שיתוף ציבור מקוון. התושבים התבקשו להביע את דעתם

קהילות ממגזרים שונים (חילונים, דתיים, חרדים וערבים) ולכולן מכנה משותף: כל חברי הקהילות מוקירים את הקשר שבין אדם לסביבה, בין הקהילה והטבע סביב לה. ב-1 ביולי 2021 התקיים הכנס הראשון בסדרת כנסים שנתיים למתנדבים ולפעילים ביערות הקהילתיים במרחב מרכז. מתנדבים הם אנשים הפועלים לטובת היער והקהילה שלא למטרת רווח כספי, גם באופן חד-פעמי, ופעילים הם בעלי תפקידים הפועלים למען היער הקהילתי, ובכללם רפרנטים עירוניים. הכנס התקיים בשעות הערב במתקן קק"ל במרכז שדה ונוער בנס הרים. הכנס הוא נקודת שיא בעבודה עם נאמני היער, והוא ראשון מסוגו בקק"ל. הכנס נועד בראש ובראשונה להוקיר את פועלם של המתנדבים אך גם ליצור עבורם תחושת ערך. מטרת הכנס הייתה היכרות ורישות

בין הקהילות השונות. בכנס נערך משחק היכרות, ולאחריו כל קהילה הציגה את עיקר פועלה וייחודה. בהפסקה הוצגו בפני הפעילים ערכות שמפיקה חטיבת החינוך בקק"ל להפעלה ביער, ולאחר מכן השתתפו הנוכחים בקבוצות דיון בנושאים שונים שהועלו במהלך ההרשמה המוקדמת. נוסף על כך, כל משתתף קיבל תיק עם מוצרים שונים ועליהם הלוגו של היער הקהילתי. המשובים שהתקבלו מהמשתתפים היו מצוינים, וחלק מנאמני היערות כבר קבעו ביקורים זה אצל זה ללמידה ולהעשרה.

כנס ראשון בנושא יערות קהילתיים, יולי 2021
צילום: נטע מזרחי

מפגש למידה: קהילת עין כרם מארחת את
קהילת קריית מלאכי בעקבות הכנס, 2021
צילום: פולה כהן